

EXPUNERE DE MOTIVE

Anul 2026 marchează împlinirea unui secol de la constituirea Partidului Național Țărănesc, la 10 octombrie 1926, rezultat al fuziunii dintre Partidul Țărănesc și Partidul Național Român. Această fuziune a reflectat necesitatea integrării într-un cadru politic comun a realităților noului stat român creat după 1918, reunind mișcări politice cu tradiții, obiective și baze sociale diferite, subsumate interesului național.

Partidul Țărănesc, fondat și condus de Ion Mihalache, a reprezentat interesele majorității rurale, promovând modernizarea agriculturii, echilibrarea bugetară, reforma fiscală și extinderea educației în mediul rural. După succesul electoral din 1919, Mihalache a participat la formarea guvernului Alexandru Vaida-Voievod, deținând portofoliul Agriculturii și Domeniilor. O realizare de referință o constituie „Legea Mihalache” din 1920, prin care învățământului agricol i s-au atribuit terenuri proprii, consolidând astfel formarea profesională a tinerilor din mediul rural.

În concepția sa politică, progresul României se baza pe dezvoltarea agriculturii, pe extinderea cooperativelor și pe asumarea solidarității sociale. Obștea agricolă de la Topoloveni-Argeș, organizată de Mihalache, a devenit un model de asociere țăărănească, cu rezultate notabile pe plan economic, educațional și social.

Partidul Național Român din Transilvania, condus de Iuliu Maniu, a jucat un rol esențial în afirmarea drepturilor românilor din fostul Imperiu Austro-Ungar și în consolidarea instituțiilor democratice ale statului național unitar.

Unirea celor două partide în 1926 a dus la formarea Partidului Național Țărănesc, cu Iuliu Maniu președinte și Ion Mihalache vicepreședinte. Sub conducerea lor, PNȚ a marcat profund viața politică românească interbelică, promovând bune practici

parlamentare, transparență administrativă, răspundere publică și orientarea statului spre valorile occidentale.

Lider emblematic al democrației românești, Iuliu Maniu a exercitat în repetate rânduri funcția de prim-ministru (1928–1930; 1930–1931; 1932–1933), promovând reforme și consolidând instituțiile democratice. În anii '40, s-a opus regimurilor autoritare și, după venirea comuniștilor, a condamnat public fraudarea alegerilor din 1946, devenind simbol al rezistenței democratice.

După instaurarea regimului comunist, Partidul Național Țărănesc a fost puternic afectat de represiune. Membrii săi au fost arestați, anchetați și condamnați, iar conducătorii au plătit prețul suprem: Iuliu Maniu a murit în penitenciarul de la Sighet, în anul 1953, iar Ion Mihalache în penitenciarul de la Râmnicu Sărat, în 1963. Destinele lor tragice reprezintă un reper al memoriei colective și o reflectare a costului democratic plătit de România.

Având în vedere contribuțiile formațiunii la dezvoltarea statului român modern, impactul doctrinar asupra societății rurale și urbane, personalitatea și moștenirea politică a liderilor Ion Mihalache și Iuliu Maniu, sacrificiul lor în apărarea democrației și rolul PNT în procesul de democratizare și integrare euro-atlantică după 1989, se justifică declararea anului 2026 ca „Anul Centenar al Partidului Național Țărănesc”.

Această inițiativă creează cadrul necesar pentru organizarea unor activități educaționale, culturale și științifice, care vor contribui la păstrarea memoriei istorice naționale, fără instituirea unor obligații financiare suplimentare asupra bugetului de stat.

De asemenea, memoria sacrificiului liderilor Partidului Național Țărănesc este păstrată astăzi prin instituții și inițiative memoriale la nivel național și local, inclusiv în județele Vâlcea și Argeș, unde se regăsesc repere istorice, documentare și educaționale legate de detenția politică, de rezistența anticomunistă și de contribuția PNT la formarea culturii democratice românești. Aceste locuri de memorie constituie

instrumente esențiale pentru educația civică a tinerelor generații și pentru înțelegerea costurilor reale asociate pierderii libertății, pluralismului politic și statului de drept.

Prezenta inițiativă legislativă nu are ca obiect promovarea unei formațiuni politice contemporane, ci exclusiv recunoașterea unei moșteniri istorice care face parte din patrimoniul democratic al României. Marcarea Centenarului Partidului Național Țărănesc se înscrie în practica europeană de valorizare a tradițiilor politice democratice, independent de configurațiile politice actuale.

Instituirea anului 2026 ca „Anul Centenar al Partidului Național Țărănesc” va crea cadrul pentru organizarea unor activități educaționale, culturale și științifice menite să promoveze valorile statului de drept, ale pluralismului politic și ale responsabilității guvernării, contribuind totodată la consolidarea culturii civice și la transmiterea memoriei istorice către noile generații, în limita alocărilor bugetare aprobate și fără presiuni suplimentare asupra bugetului de stat.

Având în vedere argumentele prezentate mai sus, înaintăm Parlamentului României, spre dezbatere și adoptare, prezenta propunere legislativă.

INIȚIATORI

Nr. crt.	NUME ȘI PRENUME	SEMNĂTURA
1.	Adrian COZMA – Deputat PNL	
2.	ALINA GORGHU	
3.	NEACȘU ANDREEA - FIRUȚA	

4.	Pandea Ciprian - PNL	
5.	MITITELU EDUARD-TATIAN	
6.	DOGDAN IONEL - PNL	
7.	Văghe Marianus Independent	
8.	GROZA CĂLIN FLORIN	
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		